

Sygn. akt III PSKP 10/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa W. B., H. C., J. G., J. J., M. J., R. Ż., M. S., R. U., L. O., S. P., M. P., P. R., G. S., B. K., E. K., I. K.

przeciwko K. S.A. w L.

o zapłatę,

oraz z powództwa wzajemnego K. S.A. w L.

przeciwko W. B., H. C., J. G., J. J., M. J., R. Ż., M. S., R. U., L. O., S. P., M. P., P. R., G. S., B. K., E. K., I. K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 24 listopada 2022 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej K. S.A. w L. od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 12 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa 205/19,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania oraz
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2018 r. Sąd Okręgowy w Legnicy, po rozpoznaniu sprawy z powództwa W. B., H. C., J. G., J. J., M. J., B.K., E. K., I. K., L. O., S. P., M. P., P. R., G. S., M. S., R. U., R. Ż. przeciwko K. Spółce Akcyjnej w L. o zapłatę oraz z powództwa wzajemnego K. Spółki Akcyjnej w L. przeciwko W. B., H. C., J. G., J. J., M. J., B. K., E. K., I. K., L. O., S. P., M. P., P. R., G. S., M.S., R. U., R. Ż. o zapłatę, zasądził od pozwanego/powoda wzajemnego K. Spółki Akcyjnej w L. na rzecz:

- 1) powoda/pozwanego wzajemnego W. B. kwotę 909.431,27 zł,
 - 2) powoda/pozwanego wzajemnego H. C. kwotę 1.667.290,66 zł,
 - 3) powoda/pozwanego wzajemnego J. G. kwotę 1.667.290,66 zł,
 - 4) na rzecz powoda/pozwanego wzajemnego J. J. kwotę 757.859,39 zł,
 - 5) powoda/pozwanego wzajemnego M. J. kwotę 2.122.006,29 zł,
 - 6) powodów/pozwanych wzajemnych B. K., E. K., I. K. solidarnie kwotę 454.715,63 zł,
 - 7) powoda/pozwanego wzajemnego L. O. kwotę 454.715,63 zł,
 - 8) powoda/pozwanego wzajemnego S. P. kwotę 3.486.153,19 zł,
 - 9) powoda/pozwanego wzajemnego M. P. kwotę 606.287,51 zł,
 - 10) powoda/pozwanego wzajemnego P. R. kwotę 2.273.578,17 zł,
 - 11) powoda/pozwanego wzajemnego G. S. kwotę 3.031.437,56 zł,
 - 12) powoda/pozwanego wzajemnego M. S. kwotę 2.425.150,05 zł,
 - 13) powoda/pozwanego wzajemnego R. U. kwotę 3.486.153,19 zł,
 - 14) powoda/pozwanego wzajemnego R. Ż. kwotę 454.715,63 zł,
- wszystkie zasądzone kwoty z odsetkami: ustawowymi liczonymi od 1 marca 2007 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. Dalej idące powództwa zostały oddalone, a powodowie/pozwani wzajemni obciążeni kosztami procesu. Sąd Okręgowy w Legnicy oddalił także powództwa wzajemne, zasądził od pozwanego/powoda wzajemnego na rzecz powodów/pozwanych wzajemnych zwrot kosztów zastępstwa procesowego z powództwa wzajemnego oraz orzekł w zakresie brakujących opłat sądowych – nakazując ich uiszczenie, w kwotach szczegółowo wskazanych w wyroku, powodom/pozwanym wzajemnym.

Sąd I instancji ustalił, że 17 maja 1997 r. pomiędzy powodami J. G., P. R., H. C., a stroną pozwaną K. S.A. w L., zawarta została umowa o dokonanie projektu racjonalizatorskiego, zgodnie z którą powodowie podjęli się opracować w terminie do 30 sierpnia 1997 r. projekt racjonalizatorski pt. „[...]”. Według § 7 umowy za dokonany zgodnie z umową projekt wykonawcom przysługiwało wynagrodzenie autorskie naliczane przez okres pierwszych pięciu lat stosowania projektu, płatne w terminie dwóch miesięcy po upływie każdego roku uzyskiwania korzyści z projektu, w wysokości 15% efektów uzyskiwanych przez zamawiającego. Jeżeli współautorami projektu, poza wykonawcami, będą również inne osoby wskazane przez wykonawców, to osoby te również partycypują w wynagrodzeniu w części zadeklarowanej w arkuszu zgłoszenia projektu. § 8 umowy określał schemat obliczania efektu dla potrzeb naliczenia wynagrodzenia, o którym mowa w § 7 umowy, zgodnie z którym efekt dla potrzeb naliczania wynagrodzenia za projekt = (równa się) przyrostowi zdolności produkcyjnej miedzi katodowej i jej sprzedaży z tytułu zastosowania projektu x (razy) zysk ze sprzedaży jednej tony miedzi katodowej - (minus) koszty realizacji projektu (amortyzacja, itd.). Projekt racjonalizatorski pt. „[...]” został zgłoszony do prezesa strony pozwanej w sierpniu 1997 r., a w konsekwencji przyjęty do stosowania decyzją Prezesa Zarządu K. S.A. z 26 sierpnia 1997 r. W zgłoszeniu projektu zamieszczano dane personalne 21 twórców (współtwórców) i określono ich udziały:

- 1) J. G., dyrektor wykonawczy, 12%,
- 2) H. C., dyrektor wykonawczy K.S.A., 12%,
- 3) P. R., główny inżynier w H., 12%,
- 4) W. B., dyrektor naczelny w H., 6%,
- 5) W. B., szef kompl. remont H., 1%,
- 6) J. G., główny specjalista H., 1%,
- 7) J. J., kierownik wydziału H., k. 5%,
- 8) A. J., dyrektor finansowy H., 3%,
- 9) J. K., dyrektor wykonawczy, 3%,
- 10) R. M., główny inżynier H., 1%,
- 11) S. N., z-ca szefa produkcji H., 5%,
- 12) L. O., specjalista technolog H., 3%,

- 13) S. O., kierownik wydziału H., 4%,
- 14) S. P., z-ca szefa produkcji H., 3%,
- 5) M. P., główny specjalista H., 4%,
- 16) J. S., z-ca szefa produkcji, 2%,
- 17) G. S., szef produkcji H., 6%,
- 18) R. U., szef produkcji H., 6%,
- 19) J. U., z-ca szefa produkcji H., 3%,
- 20) M. W., dyrektor produkcji H., 5%,
- 21) K. W., kierownik wydziału H., 2%.

Przyjęcie projektu do stosowania było poprzedzone: opinią firmy B. S.A. z 19 sierpnia 1997 r., która proponowała przyjąć projekt i zastosować do normalnej eksploatacji, opinią Międzyoddziałowej Hutniczej Komisji Wynalazczości z 26 sierpnia 1997 r. w składzie J. K. - przewodniczący, dyrektor techniczny O/H. G., W. B. - członek, dyrektor techniczny O/H. „L.”, T. B. - sekretarz, główny inżynier ochrony własności przemysłowej i wdrożeń, która pozytywnie zaopiniowała rozwiązanie techniczno — organizacyjne zawarte w zgłoszeniu projektu racjonalizatorskiego, jako przynoszące istotne przyrosty zdolności produkcyjnych H. G., zgodne z założeniem przedstawionym w obliczeniach opisu projektu. Komisja potwierdziła też możliwość osiągnięcia przyrostów zdolności produkcyjnych w poszczególnych latach i zaproponowała zobowiązanie dyrektora O/H. G. do przedstawienia harmonogramu realizacji projektu, opinią Dyrektora Departamentu Ochrony Własności Przemysłowej i Wdrożeń Z. M., opinią służb ekonomicznych, radcy prawnego, Wydziału Koordynacji Umów. Umowa była sporządzona na wzorze opracowanym w K. S.A. i stosowanym przez stronę pozwaną. Negocjacje stron podlegały jedynie wysokości wynagrodzenia i długość okresu w jakim twórcy byli uprawnieni do otrzymywania wynagrodzenia. Twórcy byli pracownikami strony pozwanej zatrudnionymi w większości na stanowiskach o charakterze menadżersko — technicznym.

W dniu 27 lutego 2003 r. strony umowy zawarły aneks nr 1, w którym nadały nowe brzmienie § 8 umowy. Zgodnie z tym nowym zapisem efekt ekonomiczny dla potrzeb naliczania wynagrodzenia, o którym mowa w § 7 umowy, obliczany miał być zgodnie z metodyką szczegółowo opisaną w aneksie. Aneks, jak wskazano,

prostował niekorzystną dla twórców metodykę naliczania wynagrodzenia polegającą na tym, że koszty wdrożenia projektu były podwójnie odliczane. Nowa metoda liczenia efektu netto obowiązywała strony od piątego okresu stosowania projektu. Pismem z 22 stycznia 2004 r. Dyrektor H. G. zwrócił się do Prezesa Zarządu strony pozwanej S. S. o przedłużenie okresu obowiązywania umowy o dokonanie projektu racjonalizatorskiego. Wniosek został poparty przez Dyrektora Generalnego ds. Hutnictwa J. D. w piśmie z 5 lutego 2004 r. oraz zaakceptowany przez Prezesa i Wiceprezesa Zarządu na okres 3 lat. Ostatecznie 22 marca 2004 r. wykonawcy w osobach J. G., P. R. i H. C. podpisali ze stroną pozwaną aneks nr 2 do umowy z 17 maja 1997 r., w którym zmienili zapis § 7 umowy w ten sposób, iż przewidzieli, że za dokonany zgodnie z umową projekt wynalazczy wykonawcy otrzymują wynagrodzenie naliczane przez okres pierwszych ośmiu lat stosowania projektu. Jednocześnie wprowadzono czterech nowych autorów w osobach: Z. G., A. J., M. S. i R. Ż., modyfikując wielkość udziałów przysługujących współautorom:

- 1) J. G., dyrektor wykonawczy, 5,5%,
- 2) H. C., dyrektor wykonawczy K. S.A., 5,5%,
- 3) P. R., główny inżynier w H., 7,5%,
- 4) W. B., dyrektor naczelny w H., 3%,
- 5) W. B., szef kompl. remont., H., 2%,
- 6) J. G., główny specjalista H., 1%,
- 7) J. J., kierownik wydziału H., k. 2,5%,
- 8) A. J., dyrektor finansowy H., 1,5%,
- 9) J. K., dyrektor wykonawczy, 1,5%,
- 10) R. M., główny inżynier H., 2%,
- 11) S. N., z-ca szefa produkcji H., 1%,
- 12) L. O., specjalista technolog H., 1,5%,
- 13) S. O., kierownik wydziału H., 2%,
- 14) S. P., z-ca szefa produkcji H., 11,5%,
- 15) M. P., główny specjalista H., 2%,
- 16) J. S., z-ca szefa produkcji, 3,5%,
- 17) G. S., szef produkcji H., 10%,
- 18) R. U., szef produkcji H., 11,5%,

- 19) J. U., z-ca szefa produkcji H., 1,5%,
- 20) M. W., dyrektor produkcji H., 2,5%,
- 21) K. W., kierownik wydziału H., 1%,
- 22) R. Ż., dyrektor rozwoju górnictwa w H., 1,5%,
- 23) M. S., dyrektor H., 8%,
- 24) Z. G., 3,5%,
- 25) A. J., 7%.

Rozliczenie z twórcami projektu za lata 1999-2005 odbywało się na podstawie rachunku efektów sporządzanego przez H. M. G. i weryfikowanego w Biurze Zarządu K. S.A. przez Departament Planowania i Analiz Ekonomicznych. Za pierwszy rok stosowania projektu, tj. 1999, stanowiący podstawę wynagrodzenia dla twórców, efekt ekonomiczny ustalono na kwotę 8.428.047,07 zł. Twórcom wypłacono wówczas 1.264.207,06 zł. W kolejnych latach efekt ekonomiczny wyliczany zgodnie z metodologią umowną wynosił: 33.494.906,12 zł (dla roku 2000), 6.958.427,53 zł (dla roku 2001), 7.062.816,41 zł (dla 2002), 18.495.091,89 zł (dla roku 2003), 18.494.863,35 zł (za rok 2004). W siódmym roku stosowania projektu, tj. 2005, efekty ekonomiczne stosowania projektu wyniosły 153.570.401,86 zł - kwota do podziału pomiędzy 25 twórców wyniosła łącznie 23.035.543,33 zł. Wynagrodzenie należne powodom w VIII okresie to 30.741.003,78 zł. Efekt netto stosowania projektu w 2006 r., przy zaniechaniu uwzględnienia wyniku na transakcjach zabezpieczających, wyniósł 351.466.982,27 zł. Hipotetyczne wynagrodzenie twórców za stosowanie projektu w VIII okresie (2006 r.) wyniosło więc 52.720.047,34 zł.

W październiku 2006 r. większość współtwórców podpisała oświadczenie, że zrzeka się wobec K.S.A. wszelkich roszczeń i zwalnia K. ze wszelkich zobowiązań pieniężnych i niepieniężnych wynikających ze stosowania projektu oraz z umowy [...]. W dniu 12 stycznia 2008 r. zmarł powód J. K.. Spadek po J. K. nabyły: żona B. K. oraz córki E. K. i I. K. w 1/3 części spadku każda z nich.

Sąd I instancji uznał, że powództwo główne podlegało uwzględnieniu co do zasady i w części co do wysokości, zaś powództwo wzajemne oddaleniu. Powództwo główne obejmowało żądanie twórców zapłaty wynagrodzenia za ostatni, ósmy okres stosowania projektu (rok 2006 r.), podczas gdy powództwo wzajemne -

oparte na zarzucie nienależności świadczeń wypłaconych twórcom za szósty (2004 r.) i siódmy (2005 r.) okres stosowania projektu - zmierzało do zwrotu świadczeń nienależnych. Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powodów kwoty jak w punktach od I do XIV wyroku, wyliczając je od kwoty 30.314.375,59 zł, wg przynależnego poszczególnym twórcom udziału procentowego w projekcie. Dalej idące powództwa, jako nie mające oparcia w materiale dowodowym, zostały oddalone. Powództwa wzajemne o zwrot wynagrodzenia wypłaconego powodom za VI i VII rok stosowania projektu zostały oddalone na podstawie art. 405 i następnych k.c. Sąd I instancji uznał, że świadczenia wypłacone powodom w 2004 i 2005 r. nie są nienależne w szczególności dlatego, że aneks nr 2 do umowy z 1997 r. nie jest nieważny.

Na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 25 września 2018 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 12 czerwca 2019 r., zmienił zaskarżony wyrok w punktach od XVI do XXIX, oddalił apelację powodów/pozwanych wzajemnych w pozostałej części i apelację pozwanego/powoda wzajemnego w całości oraz zniósł pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego. Zdaniem Sądu II instancji apelacje zarówno powodów/pozwanych wzajemnie jak i strony pozwanej/powoda wzajemnego pozostawały niezasadne. Uwzględniony został jedynie zarzut apelacji powodów/pozwanych wzajemnych w przedmiocie kosztów procesu. Błąd w tym zakresie Sądu I instancji sprowadzał się do obciążenia kosztami powodów zamiast strony pozwanej – co do wysokości koszty te zostały poddane drobnej korekcie po szczegółowym ich przeliczeniu, według zasad, składników i wyniku procesu. Zdaniem Sądu II instancji Sąd Okręgowy dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny ustalenia te w całości przyjął za własne. Sąd Apelacyjny uznał, że konsekwencją oceny całego procesu wdrażania projektu pozostaje prawidłowe założenie, jakie czyni Sąd pierwszej instancji co do podstaw zawarcia pomiędzy stronami Aneksu do umowy przedłużającego okres, w jakim twórcom należne będzie wynagrodzenie. Dane, na które powołują się biegli sądowi, „wskazują na przygotowania, wdrażanie projektu w latach 1999-2002 i skokowe efekty produkcji dopiero w kolejnych latach – a więc skutki wynikające z umowy dla twórców, w odniesieniu do okresu obowiązywania umowy i przewidziane w niej

wynagrodzenia, można było oceniać dopiero w kolejnych latach jej obowiązywania, z przyczyn niezależnych od twórców. Aneks do umowy odpowiadał zatem założeniom, jakie leżały u podstaw zawartej umowy tj. co do należnego twórcom wynagrodzenia. Nie można pomijać okoliczności, iż projekt został wdrożony przez stronę pozwaną a jego wymierne efekty można było odnotować dopiero w kolejnych latach obowiązywania umowy. Znaczący efekt został osiągnięty w czasie, w którym już twórcom miało nie przysługiwać wynagrodzenie. Można założyć, iż tych warunkach, strona pozwana wstrzymując wykonanie projektu uzyskaby korzyść kosztem pracy twórczej jej autorów. Z tego powodu roszczenie powodów jest uzasadnione i oparte pozostaje na wykonaniu projektu racjonalizatorskiego, za którego wykonanie należało się powodowi umówione wynagrodzenie”.

W skardze kasacyjnej z dnia 26 września 2019 r. pełnomocnik pozwanego/powoda wzajemnego zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 czerwca 2019 r. w części – co do: punktu I tenoru wyroku - w zakresie całości rozstrzygnięcia zawartego w tym punkcie, punktu II tenoru wyroku - w zakresie rozstrzygnięcia oddalającego apelację pozwanego głównego (powoda wzajemnego) w całości oraz punktu III tenoru wyroku - w zakresie całości rozstrzygnięcia zawartego w tym punkcie. Strona skarżąca zaskarżanemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 56 k.c. poprzez jego błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, iż (i) *causa* (przyczyną prawną) dokonania czynności prawnej modyfikującej jest sama umowa modyfikowana oraz, że (ii) *causa solvendi* aneksu numer 2 z dnia 22 marca 2004 r. do umowy nr [...] z dnia 17 maja 1997 r. stanowi sama *causa* umowy nr [...] z dnia 17 maja 1997 r., pomimo, że zwolnienie się z ustawowego zobowiązania do zapłaty wynagrodzenia twórcy projektu wynalazczego nastąpiło już w następstwie zawarcia i wskutek wykonania umowy nr [...] z dnia 17 maja 1997 r. przed jej aneksowaniem,

- art. 353¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, iż nie stanowi wykroczenia ponad zasadę swobody kontraktowej dokonanie czynności prawnej, której treścią jest przedłużenie okresu wypłaty, a tym samym podwyższenie wynagrodzenia z tytułu korzyści uzyskiwanych ze stosowania projektu racjonalizatorskiego, zarówno (i) bez ujawnienia w treści aneksu numer 2 z

dnia 22 marca 2004 r. do umowy nr [...] z dnia 17 maja 1997 r. przyczyny prawnej zaciągniętego w nim dodatkowego zobowiązania do zapłaty (przysporzenia na rzecz powodów głównych), jak i (ii) bez uzyskania świadczenia ekwiwalentnego z tego tytułu,

- art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy aneks numer 2 z dnia 22 marca 2004 r. do umowy nr [...] z dnia 17 maja 1997 r., był nieważny ze względu na nieistnienie i nieujawnienie w jego treści przyczyny prawnej przysporzenia na rzecz powodów głównych, jak również ze względu na wykroczenie ponad zasadę swobody kontraktowania polegającą na zaciągnięciu zobowiązania do zapłaty na rzecz powodów głównych dodatkowego wynagrodzenia twórcy projektu racjonalizatorskiego bez uzyskania świadczenia ekwiwalentnego,

- art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości w zw. z art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy przepis ten nie obowiązywał już w dacie zawarcia aneksu nr 2 z dnia 22 marca 2004 r., ani w dacie zapłaty przez pozwaną główną wynagrodzenia, roszczenie o zwrot którego stanowi przedmiot powództw,

- art. 100 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości w zw. z art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy przepis ten nie obowiązywał już w dacie zawarcia aneksu nr 2 z dnia 22 marca 2004 r., a ponadto pomimo, że strona powodowa nie dochodziła roszczeń z tytułu podwyższenia wynagrodzenia jako pozostającego w rażącej dysproporcji do korzyści uzyskiwanej przez pozwaną główną, a samo wynagrodzenie powodów głównych nie pozostawało w rażącej dysproporcji do tych korzyści,

- art. 111 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości w zw. z art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy przepis ten nie obowiązywał już w dacie zawarcia aneksu nr 2 z dnia 22 marca 2004 r., a ponadto gdy żadna z osób po stronie powodowej nie dochodziła roszczeń tytułem wynagrodzenia należnego osobie, która u przedsiębiorcy udzieliła twórcy projektu wynalazczego pomocy w jego wykonaniu.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie apelacji pozwanego głównego (powoda wzajemnego) w całości, a w przypadku, gdyby Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do orzeczenia co do istoty sprawy, o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego i apelacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie w II instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik powodów głównych/pozwanych wzajemnych wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od pozwanej głównej (pozwanej wzajemnej) na rzecz każdego z powodów głównych (pozwanych wzajemnych) kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona – co doprowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Na wstępie należy przypomnieć, że w postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). Nie można pominąć, że art. 378 § 1 k.p.c. wyznacza granice rozpoznania sądu w postępowaniu apelacyjnym. Z przepisu tego wynika, że sąd drugiej instancji "rozpoznaje sprawę", a nie tylko "środek odwoławczy". Oznacza to, że sąd drugiej instancji w sposób w zasadzie nieograniczony raz jeszcze bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, a postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy musi zbadać okoliczności wskazujące na ewentualną nieważność postępowania, przebieg i wyniki czynności procesowych sądu pierwszej instancji, stosownie do zarzutów zgłoszonych przez apelującego, a w pełnym zakresie ocenić prawidłowość zastosowania w sprawie prawa materialnego. Dlatego trafnie Sąd

Najwyższy uznał, że w systemie apelacyjnym postępowanie prowadzone przez sąd drugiej instancji – pozostając postępowaniem odwoławczym i kontrolnym – zachowuje walor postępowania rozpoznawczego, co oznacza, że sąd ten ma, z jednej strony, pełną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia, swobodę jurysdykcyjną, z drugiej natomiast ciąży na nim obowiązek rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Wynikający z art. 378 § 1 *in principio* k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zatem zarówno bezwzględny zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice, jak i nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. W konsekwencji sąd drugiej instancji może – a jeżeli je dostrzeże, to powinien – naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem że mieszczą się w granicach zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego: z 23 lutego 2006 r., II CSK 132/05, Legalis nr 141237; z 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, Legalis nr 478732; z 13 marca 2012 r., II PK 173/11, Legalis nr 507154; z 20 czerwca 2012 r., I CSK 573/11, Legalis nr 537766; z 20 czerwca 2012 r., I CSK 606/11, Legalis nr 544239). Jeżeli ustalenia sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski sąd apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, wówczas nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie. Uchybienie sądu drugiej instancji, polegające na nierozpoznaniu części zarzutów apelacji, uzasadnia zarzut skargi kasacyjnej naruszenia art. 327¹ k.p.c. (K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 11, Warszawa 2022). W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy zauważył uchybienia proceduralne popełnione przez Sąd Apelacyjny, polegające na nierozpoznaniu części zarzutów apelacji – co mogłoby uzasadniać zarzut skargi kasacyjnej naruszenia art. 327¹ k.p.c.. Sąd II instancji nie odniósł się bowiem do wszystkich zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialnoprawne. W skardze kasacyjnej nie wskazano jednak żadnych zarzutów naruszenia przepisów postępowania, które mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy – nie może więc

być mowy o skutkach zauważonych uchybień w tym zakresie. Sąd Najwyższy bowiem, zgodnie z przepisem art. 398¹³ § 1 k.p.c. rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wskazane natomiast zostały zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego, które okazały się uzasadnione.

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga zagadnienie podstawowe, dotyczące tego, które z przepisów powinny mieć zastosowanie przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy: przepisy ustawy o wynalazczości (obowiązujące w chwili podpisywania przez strony w 1997 r. umowy), czy też przepisy ustawy Prawo własności przemysłowej (obowiązujące w chwili zawierania przez strony aneksu nr 1 w 2003 r. i aneksu nr 2 w 2004 r.). Zgodnie z art. 315 Prawa własności przemysłowej, prawa w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów zdobniczych, topografii układów scalonych, znaków towarowych oraz projektów racjonalizatorskich, istniejące w dniu wejścia w życie ustawy, pozostają w mocy. Do praw tych stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisy niniejszego działu nie stanowią inaczej. Natomiast do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 315 ust. 2). Zdaniem większości przedstawicieli doktryny – przepisy dotychczasowe mogą być stosowane tylko do oceny wybranych zagadnień prawnych związanych z tymi prawami (zob. U. Promińska, Przepisy intertemporalne, s. 21 i n.) Zasada nieretroakcji dotyczy okresu „od powstania zdarzenia prawnego do dnia wejścia w życie nowej ustawy i obejmuje skutki prawne tego zdarzenia do chwili wejścia w życie nowego prawa” (wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., II CKN 1440/00, Legalis nr 52699). W doktrynie do interpretacji art. 315 Prawa własności przemysłowej proponuje się stosowanie również ogólnych reguł prawa międzyczasowego, zgodnie z którymi „skutki zdarzeń prawnych oceniać należy na podstawie ustawy, która obowiązywała w czasie, gdy dane zdarzenie nastąpiło” oraz „nowe przepisy prawne regulujące treść praw podmiotowych należy stosować od chwili ich wejścia w życie do wszelkich praw podmiotowych danego rodzaju” (I. Wiszniewska, Znaki towarowe, s. 22). Stosowanie tych reguł ma na celu zapobieżenie sytuacji, w której będą współegzystować (przez potencjalnie

nieograniczony czas) prawa – znaki towarowe – podlegające dwóm różnym reżimom ochrony. Pozwoli to również na dostosowanie wykładni przepisów Prawa własności przemysłowej i dotychczasowych ustaw do standardów funkcjonujących w ustawodawstwach zagranicznych, w których przyznano pierwszeństwo stosowaniu ustaw nowych, a nie – jak mogłoby to wynikać z treści tego artykułu – zasadzie nieograniczonego w czasie zastosowania przepisów dotychczasowych.

Przedmiotem rozbieżnych poglądów doktrynalnych jest kwestia jasności omawianej regulacji i w konsekwencji potrzeby dokonywania jej wykładni. Zauważa się, że art. 315 nie rozstrzyga tego, które przepisy (nowe czy stare) należy stosować do powstałych po wejściu w życie Prawa własności przemysłowej, czyli po 22 sierpnia 2001 r., skutków stosunków prawnych istniejących jeszcze przed wejściem tych przepisów w życie. Redakcja art. 315 jest przy tym nietrafna, ponieważ treść ust. 2 (dotyczącego oceny stosunków prawnych) zawiera się już w treści ust. 1, określającego, że przepisy dotychczasowego prawa stosuje się ogólnie do praw istniejących w dniu wejścia w życie nowych przepisów (zob. K. Szczepanowska-Kozłowska, *Stare*, s. 30; podobnie I. Wiszniewska, *Znaki towarowe*, s. 24). R. Skubisz opowiada się za tym, że art. 315 Prawa własności przemysłowej jest jasny i nie budzi wątpliwości, a to oznacza, że nie podlega interpretacji (*clara non sunt interpretanda*), także z punktu widzenia zasad prawa międzyczasowego [R. Skubisz, *Prawo własności przemysłowej (charakterystyka ogólna)*, s. 3]. Na takim stanowisku stanął również Sąd Najwyższy w wyroku z 20 grudnia 2011 r. (II CKN 1440/00, *Legalis* nr 52699). Aprobując do tego stanowiska odniósł się też M. Załucki, opowiadając się za stosowaniem dotychczasowych przepisów do praw powstałych przed wejściem nowej ustawy w życie – w tym do skutków naruszenia dokonanego już po wejściu w życie Prawa własności przemysłowej (zob. glosę M. Załuckiego do wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., II CKN 1440/00, *Pr.Sp.* 2007, Nr 2, s. 46).

Liczniejsza grupa przedstawicieli doktryny uważa jednak, że brzmienie art. 315 Prawa własności przemysłowej budzi wątpliwości, a w konsekwencji wymaga interpretacji w świetle ogólnych zasad prawa międzyczasowego (zob. J. Preussner-Zamorska, E. Traple, *Uwagi*, s. 241; U. Promińska, *Przepisy intertemporalne*, s. 22). Wątpliwości wiążą się również z określeniem, jakie przepisy

powinno się stosować do oceny zakresu (treści) danego prawa i odpowiadającego mu naruszenia tego prawa. Kwestia ta była przedmiotem rozbieżnych wypowiedzi w orzecznictwie.

Artykuł 315 ust. 1 Prawa własności przemysłowej dotyczy praw istniejących w dniu wejścia w życie nowych przepisów. Pod pojęciem tych praw kryją się prawa podmiotowe przyznane lub zarejestrowane „na rzecz odpowiednich podmiotów przed 22 sierpnia 2001 r. lub takie, których zgłoszenia dokonano przed tą datą, a których rozpatrzenie nastąpiło już po dniu wejścia w życie przepisów, zgodnie z ogólną zasadą powstawania praw własności przemysłowej w wyniku wydania konstytucyjnej decyzji uprawnionego organu, jednak ze skutkiem *ex tunc* od dnia dokonania zgłoszenia” (A. Kruszewska, w: Michalak, Komentarz PrWiPrzem, 2016, art. 315, Nb 4).

W orzecznictwie wyjaśniono, że przez stosunki prawne, o których mowa w art. 315 ust. 2, należy rozumieć relacje prawne w zakresie korzystania z patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji powstające na gruncie nowych przepisów (wyrok NSA z 13 kwietnia 2007 r., II GSK 304/06, Legalis nr 100699) bądź relacje, jakie powstają każdorazowo między różnymi podmiotami w związku z wykonywaniem prawa podmiotowego (wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2004 r., IV CK 157/03, OSNC 2005, nr 3, poz. 53; wyrok NSA z 20 stycznia 2009 r., II GSK 642/08, Legalis nr 220212). Stosunek prawny, o którym tutaj mowa, powstaje w momencie zdarzenia, które stało się dla stron źródłem praw i obowiązków (co dotyczy w szczególności stosunków zobowiązaniowych). W przypadku zdarzeń mających charakter długotrwały moment ten odnosi się do zaistnienia ostatniego faktu należącego do stanu faktycznego takiego zdarzenia (wyrok NSA z 20 marca 2007 r., II GSK 364/06, Legalis nr 170334).

Regulacja art. 315 Prawa własności przemysłowej nie rozstrzyga natomiast problemu, które przepisy znajdą zastosowanie do powstałych po wejściu w życie jej przepisów skutków istniejących już stosunków prawnych. Dotyczy to w szczególności treści i zakresu istniejącego już prawa, jak również przepisów stosowanych do oceny jego naruszenia. W orzecznictwie ta kwestia była rozstrzygana niejednolicie. Na rzecz stosowania nowej ustawy do oceny skutków stosunków prawnych istniejących jeszcze przed jej wejściem w życie wypowiedział

się Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2004 r. (IV CK 157/03, Legalis nr 66087), stanowiąc że „wykładnia przytoczonych przepisów – na co trafnie zwrócono już uwagę w doktrynie – nie może prowadzić do wniosku, że przepisy dotychczasowe (tzn. przepisy ustawy o znakach towarowych) stosuje się także do oceny skutków prawnych zdarzeń, które miały miejsce po dniu 22 sierpnia 2001 r., wniosek taki byłby bowiem sprzeczny z ogólnymi regułami prawa intertemporalnego. Zawarte w art. 315 ust. 1 zdanie drugie Prawa własności przemysłowej wskazanie rozumieć trzeba w ten sposób, że przepisy ustawy o znakach towarowych stosuje się do oceny skutków zdarzeń prawnych, mających miejsce w czasie ich obowiązywania, natomiast skutki zdarzeń prawnych, które nastąpiły po dniu 22 sierpnia 2001 r., podlegać powinny ocenie na podstawie przepisów Prawa własności przemysłowej także wtedy, gdy dotyczyły praw już istniejących”. Odmienne stanowisko zostało wyrażone m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2011 r. (II CKN 1440/00, Legalis nr 52699). Również zdaniem P. Kostańskiego „treść prawa, choćby powstałego na podstawie dawnych przepisów, ale istniejącego w dniu wejścia w życie Prawa własności przemysłowej, podlega od tej daty przepisom komentowanej ustawy” (P. Kostański, w: Kostański, Komentarz Prawo własności przemysłowej, 2014, art. 315, Nb 6). Takie stanowisko zostało wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2006 r. (III CSK 299/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 172), zgodnie z którym: „Należy jednak podzielić, przeważającą obecnie w piśmiennictwie oraz przyjętą w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 157/03 (OSNC 2005, nr 3, poz. 53), z dnia 17 lutego 2005 r., I CK 626/04 (OSP 2005, nr 12, poz. 148), i z dnia 10 lutego 2006 r., III CSK 112/05 (OSNC 2007, Nr 5, poz. 73), odmienną wykładnię tych przepisów, według której przepisy dotychczasowe mają zastosowanie do oceny powstania prawa z zakresu własności przemysłowej w czasie obowiązywania tych przepisów oraz do oceny skutków naruszenia takiego prawa w tym czasie, natomiast nowa ustawa określa treść takiego prawa i zakres jego ochrony, choćby powstało ono wcześniej, oraz rozstrzyga o skutkach jego naruszenia w wyniku zdarzeń zaistniałych po wejściu w życie ustawy nowej”.

Zdaniem Sądu Najwyższego w niniejszym składzie, poczynawszy od 22 sierpnia 2001 r., tj., od daty wejścia w życie przepisów ustawy – Prawo własności

przemysłowej, przepisy dotychczasowe znajdą zastosowanie tylko dla: oceny ważności prawa nabytego pod ich rządem, skutków czynności prawnych dokonanych w czasie obowiązywania tychże przepisów oraz skutków naruszenia, które nastąpiło w czasie ich obowiązywania. Sama zaś treść prawa, choćby powstałego na podstawie dawnych przepisów, ale istniejącego w dniu wejścia w życie Prawa własności przemysłowej, podlega od tej daty przepisom nowej ustawy. (por. wyrok WSA w Warszawie z 21 stycznia 2009 r., VI SA/Wa 1820/08, Legalis nr 166445). Zasadą prawa międzyczasowego jest bowiem ocenianie skutków zdarzeń prawnych na podstawie tych przepisów, które obowiązywały w czasie, gdy dane zdarzenie nastąpiło. Skutki zdarzeń prawnych, które wystąpiły pod rządami nowych przepisów, powinny być oceniane na podstawie przepisów nowych także wtedy, gdy dotyczą praw już istniejących w dacie wejścia w życie nowej ustawy. Skutki zdarzeń prawnych, które wystąpiły pod rządami przepisów dawnych, oceniane muszą być według przepisów dawnych (por. m.in. wyrok NSA z 20 stycznia 2009 r., II GSK 642/08, Legalis nr 220212). "Skutki zdarzeń prawnych, które nastąpiły po wejściu w życie nowej ustawy, powinny być oceniane na jej podstawie także wtedy, gdy dotyczą praw już istniejących w momencie jej wejścia w życie. Od tego momentu według nowej ustawy powinna być też oceniana treść "starych praw". A contrario należy uznać, że przepisy Prawa własności przemysłowej należy stosować do stosunków prawnych powstałych po dniu wejścia w życie komentowanej ustawy, nawet gdy stosunki te dotyczą praw udzielonych przed wejściem w życie tego aktu prawnego. To stanowisko potwierdził w orzecznictwie Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 25 maja 2017 r. (III PK 107/16, Legalis nr 1657910), w którym stwierdził, że z racji tego, że w art. 315 ust. 2 nie ma regulacji intertemporalnej opartej na alternatywie prawa dotychczasowego i prawa nowego, to chodzi w nim o alternatywę rozłączną, co oznacza, że do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy stosuje się tylko przepisy dotychczasowe, zaś prawo nowe stosuje się do stosunków prawnych powstałych później. Zatem, jeżeli stosunek prawny powstał przed dniem wejścia w życie ustawy – Prawo własności przemysłowej, jej art. 315 ust. 2 wyklucza wykładnię, że do czasu wejścia w życie nowej ustawy stosuje się regulację poprzedniej ustawy o wynalazczości, a po jej wejściu w życie regulację nowej ustawy. Taka wykładnia

byłaby bowiem sprzeczna z treścią powołanego przepisu, z którego jednoznacznie wynika, że chodzi o przepisy tylko jednej ustawy (przepisy dotychczasowe) (por. także wyrok Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2016 r., II PK 246/14, Legalis nr 1507571). Do oceny skutków naruszenia prawa dokonanego po 22.8.2001 r. należy natomiast stosować przepisy Prawa własności przemysłowej. Tak też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2004 r. (IV CK 157/03, OSN 2005, nr 3, poz. 53) oraz w wyroku z 28 października 2004 r. (V CK 139/04, Pal. 2004, Nr 11 – 12, s. 244), a także E. Czarny-Drożdżejko, która wskazuje, że użyty w art. 315 ust. 2 zwrot "do stosunków prawnych" odnosi się również do naruszeń prawa. Gdy zachowanie sprawcy nastąpiło po dniu wejścia w życie Prawa własności przemysłowej, stosuje się tę ustawę, jeżeli zaś przed – stosować należy przepisy dotychczasowe (por. E. Czarny-Drożdżejko, Wybrane problemy, s. 82, J. Sieńczyło-Chlabicz (red.), Prawo własności przemysłowej. Komentarz, Warszawa 2020).

Zdaniem Sądu Najwyższego, nie ma podstaw, aby odchodzić od przyjętego powszechnie znaczenia pojęcia „stosunek prawny”, zgodnie z którym jest nim normowana przez przepisy prawa relacja między podmiotami prawa, w której mają one prawa i obowiązki, których wykonanie może być dochodzone na drodze prawnej. Stosunek prawny powstaje, ulega zmianie i zakończeniu wskutek określonych zdarzeń prawnych, takich jak czynności prawne, delikt, bezpodstawne wzbogacenie oraz inne zdarzenia wskazane przez ustawę. Interesujący w niniejszej sprawie stosunek prawny to tzw. stosunek wynagrodzeniowy, związany z korzystaniem przez przedsiębiorcę z projektu pracowniczego opracowanego przez pracownika - twórcę (zob. G. Jyż (w:) A. Szewc, G. Jyż, Prawo własności przemysłowej, Warszawa 2011, s. 358 i n.). Chodzi więc o wynagrodzenie dla pracownika-twórcy za korzystanie z projektu przez przedsiębiorcę. W ramach wskazanego stosunku, prawu pracownika do wynagrodzenia odpowiada obowiązek przedsiębiorcy ustalenia i wypłaty należnego wynagrodzenia za korzystanie z projektu. Z powyższego wynika, że zgodnie z art. 315 ust. 2 Prawa własności przemysłowej, do oceny zasadności roszczenia twórcy projektu wynalazczego o wynagrodzenie za okres po wejściu w życie ustawy Prawo własności przemysłowej, w sytuacji gdy prawo to powstało także po wejściu w życie ustawy Prawo własności przemysłowej, stosuje się przepisy tej nowej ustawy, a nie ustawy Prawa o

wynalazczości (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 lipca 2015 r., II PK 168/15, Legalis nr 1351621). O dacie powstania stosunku prawnego decyduje zatem moment zdarzenia, które stało się dla stron źródłem praw i obowiązków (co dotyczy w szczególności stosunków zobowiązaniowych). Oznacza to, że roszczenia z tytułu korzystania przez przedsiębiorcę (pracodawcę) z tzw. pracowniczego projektu wynalazczego (wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego) po dniu wejścia w życie Prawa własności przemysłowej, należy oceniać w świetle przepisów tej ustawy także wówczas, gdy sam projekt oraz przewidziane dla niego prawa ochronne powstały pod rządami prawa dawnego. W niniejszej sprawie zarówno aneks nr 1 z 2003 r., jak i aneks nr 2 z 2004 r. – do umowy z 1997 r. – zostały zawarte w czasie obowiązywania ustawy – Prawo własności przemysłowej. Na podstawie aneksu nr 1 wprowadzono nowe zasady, na podstawie których ustalano wynagrodzenie powodów, a na podstawie aneksu nr 2 ustalono wynagrodzenie za kolejne, wcześniej nieprzewidziane w umowie głównej trzy lata. Powodowie nabyli więc nowe prawa (do wynagrodzenia), a po stronie pozwanej/powoda wzajemnego powstał nowy obowiązek, związany z zapłatą dalszego wynagrodzenia. Na podstawie aneksu nr 2 pozwany dokonał zapłaty wynagrodzenia na rzecz powodów za kwestionowany szósty i siódmy okres stosowania projektu. To wreszcie na tle aneksu nr 2 powstał spór, poddany pod osąd sądów powszechnych, wystąpiły skutki naruszenia postanowień umownych – także już pod rządami nowych przepisów. Brak jest w związku z tym powodu do stosowania w takiej sytuacji przepisów nieobowiązującej już ustawy o wynalazczości, a zastosowanie w sprawie mają przepisy ustawy – Prawo własności przemysłowej. W związku z tym zasadne okazały się zarzuty zawarte w skardze kasacyjnej naruszenia art. 107 ust. 1, art. 100 i art. 111 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości, w związku z art. 315 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej. Sąd Apelacyjny, w uzasadnienie wyroku, co prawda w ogóle nie powołuje powyższych przepisów, jednakże zaakceptował w pełni zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy w Legnicy, jak i zastosowaną przez ten Sąd kwalifikację prawną. Słusznie także strona skarżąca zwróciła w swojej skardze kasacyjnej uwagę na fakt, że strona powodowa – wbrew stanowisku zajętemu przez Sąd I instancji, czego nie zauważył

Sąd Apelacyjny - wcale nie dochodziła roszczeń w tej sprawie z tytułu podwyższenia wynagrodzenia, jako pozostającego w rażącej dysproporcji do korzyści uzyskiwanej przez pozwaną główną (art. 100 ustawy o wynalazczości), oraz żadna z osób po stronie powodowej nie dochodziła także roszczeń tytułem wynagrodzenia należnego osobie, która u przedsiębiorcy udzieliła twórcy projektu wynalazczego pomocy w jego wykonaniu (art. 111 ustawy o wynalazczości).

Jeżeli natomiast chodzi o zawarte w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów art. 56 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 58 § 1 k.c. to uznać należy, iż Sąd Apelacyjny w ogóle ich nie rozpoznał - w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 czerwca 2019 r. nie ma na ten temat ani słowa, co faktycznie uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli kasacyjnej w tym zakresie. Tymczasem wątpliwości podnoszone przez stronę skarżącą w tym zakresie także mają swoje uzasadnienie. Projekt racjonalizatorski, zawarty na podstawie umowy z dnia 17 maja 1997 r. pt. „[...]” (umowa nr [...]), został przecież wykonany – zgodnie z jego treścią. Powodowie główni/pozwani wzajemni stworzyli przedmiot umowy, za który otrzymali uzgodnione wynagrodzenie (za pięć okresów realizacji projektu). Pierwszym rokiem stosowania projektu, jak to ustalił Sąd Okręgowy w Legnicy, za który twórcy otrzymali uzgodnione wynagrodzenie, był rok 1999. Zgodnie z postanowieniami umownymi takich okresów realizacji projektu, za który należało się powodom wynagrodzenie, miało być pięć. A więc ostatnim okresem powinien być rok 2003. Nie jest więc normalną sytuacją, kiedy po zrealizowaniu postanowień umownych, w dniu 22 marca 2004 r., strony podpisują aneks nr 2 do wykonanej już umowy z dnia 17 maja 1997 r. Na podstawie zawartego aneksu twórcy projektu racjonalizatorskiego, oraz osoby z nimi współpracujące, nie tworząc niczego nowego (nie wynika to z aneksu), mają otrzymywać nie małe przecież wynagrodzenie przez trzy kolejne okresy realizacji projektu. Zasadne więc jest pytanie o przyczynę prawną (*causa*) takiej czynności prawnej, zmieniającej zrealizowaną już wcześniej umowę – skoro taką przyczyną prawną nie może być sama „zmieniana” umowa oraz pytanie - jaka była przyczyna prawna powstania dodatkowego zobowiązania do zapłaty ze strony pracodawcy na rzecz twórców projektu. Sąd II instancji uchylił się jednak od odpowiedzi na tak postawione pytania, zawarte w zarzutach apelacyjnych strony pozwanej/powoda wzajemnego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.,
orzekł jak w sentencji wyroku.

[as]

l.n